

Handläggare
Pye Seaton
Telefon: 0850826930

Till
Fastighetsnämnden
2018-10-16

Rekommendation för konstgräs, gummigranulat och platsgjutet gummi.

Remissvar

Förslag till beslut

Fastighetsnämnden godkänner kontorets svar på remissen.

Sammanfattning

Miljö- och hälsoskyddsämnden har remitterat *Rekommendationer för konstgräs, gummigranulat och platsgjutet gummi* (dnr 2018-1511) till stadens berörda nämnder och bolag. Remisstiden sträcker sig till den 31 oktober 2018.

Fastighetskontoret, som på uppdrag av idrottsförvaltningen anlägger konstgräsplaner, ser positivt på arbetet med att motverka spridning av mikroplaster och merparten av de föreslagna rekommendationerna överensstämmer med kontorets strategi för att bevara miljön från miljögifter. Kontoret anser dock att förslaget att undvika att anlägga fler konstgräsplaner kommer att försvåra möjligheten att besvara efterfrågan om fler fotbollsplaner i staden. Kontoret anser även att ytterligare faktorer såsom kompakteringen av fyllnads-material behöver analyseras i syfte att kartlägga spridningsvägar för mikroplaster. Det är även av vikt att satsa på utveckling av alternativa material som kan ersätta dagens materialval. Kontoret vill också poängtera vikten av samverkan och samsyn bland stadens förvaltningar och bolag för att rekommendationerna ska få genomslag och utvecklingsarbetet kunna drivas framåt.

Den ökade ambitionsnivå som rekommendationen anger kommer innebära högre investeringskostnader för nyanläggning och väsentligt högre för omläggning av befintliga konstgräsplaner.

Ärendet beskriver kontorets strategiska miljöarbete för att bidra till att motverka spridningen av mikroplaster.

Utlåtande Bakgrund

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har remitterat *Rekommendationer för konstgräs, gummigranulat och platsgjutet gummi* (dnr 2018-1511) till stadens berörda nämnder och bolag. Remisstiden sträcker sig till den 31 oktober 2018.

Miljöförvaltningen har genomfört en kartläggning av spridningen av mikroplaster i staden och har utifrån denna tagit fram ett antal förslag på rekommendationer för hur konstgräsplaner, gummi-granulat och platsgjutet gummi framgent bör hanteras. Målet med de föreslagna rekommendationerna är att staden ska enas kring en samlad bild och en gemensam strategi för ett minskat mikroplastutsläpp, både på kort och lång sikt. Förslagen till åtgärder är ett första steg som behöver utvecklas och kompletteras i takt med att kunskapen om mikroplaster ökar.

I fastighetskontorets uppdrag ingår att förvalta stadens befintliga konstgräsplaner samt att anlägga nya. I dagsläget har Stockholms stad 94 stycken konstgräsplaner som kontoret förvaltar. I snitt anlägger kontoret årligen 2 nya planer respektive lägger om 7. Vid omläggning byts varannan gång endast konstgräsmattan och varannan gång hela uppbyggnaden av planen. I och med övergången från grusplaner till konstgräsplaner har nyttjandegraden ökat kraftigt. Rekommenderad frekvens för omläggning av konstgräsmattor är tio år, men med den höga beläggningen och det slitaget det medför ser kontoret ett behov av att korta tiden till vart sjunde år.

Naturvårdsverket har på uppdrag av regeringen identifierat viktiga källor till utsläpp av mikroplaster till hav, sjöar och vattendrag. I rapporten, som redovisades i juni 2017, presenteras resultatet tillsammans med en bedömning av de faktorer som primärt bör åtgärdas för att förebygga utsläpp och minska spridning av mikroplaster. Här anges konstgräsplaner som en källa till utsläpp.

Stockholms stads förvaltningar som på ett eller annat sätt ansvarar eller arbetar med konstgräs, gummigranulat eller platsgjutet gummi har efter det att Naturvårdsverkets rapport offentliggjorts samarbetat kring frågeställningen. Samarbetsgruppen – som består av representanter från miljöförvaltningen, fastighetskontoret, idrottsförvaltningen, trafikkontoret, SISAB och Stockholm Vatten och Avfall – har till uppgift att ta fram en nulägesanalys och samordna sig kring rapportens resultat och utifrån det anta ett gemensamt förhållningssätt samt arbeta fram förslag till lösningar och utvecklingsmöjligheter.

Fastighetskontoret
Projekt- och upphandlingsavdelningen

Hantverkargatan 2
Box 8312
104 20 Stockholm
Växel 08-508 270 00
Fax 08-508 27 070
fastighetskontoret@stockholm.se
stockholm.se

Kontorets åtgärder inom området

Fastighetskontoret strävar efter att inrätta de förutsättningar som krävs för att stockholmarna och stadens idrottsföreningar ska kunna utöva idrott på elit- och amatörnivå. Samtidigt arbetar kontoret aktivt och kontinuerligt för att bevara miljön och bidra till ett klimatsmart Stockholm.

Begränsa användning av konstgräs, gummigranulat och platsgjutet gummi

Efterfrågan på konstgräsplaner har under de senaste åren varit stor och fortsätter att växa i takt med att staden växer. Att undvika att anlägga konstgräsplaner, när behovet av fler fotbollsplaner är så stort, anses därför inte vara ett bra alternativ och kommer att försvåra möjligheten att besvara efterfrågan om fler fotbollsplaner.

Det finns idag inte några alternativa material som skulle kunna ersätta funktionaliteten som konstgräs har. Fastighetskontorets och idrottsförvaltningens ambition är att besvara efterfrågan om fler konstgräsplaner genom att istället välja alternativa material med godkända spelegenskaper och minimal inverkan på miljö och hälsa. Detta görs genom att kontinuerligt undersöka nya material och utreda olika miljövänliga alternativ till gummigranulat där bland annat helt granulutfria konstgräsplaner testas.

Utforma för att undvika spridning

Fastighetskontoret planerar att initiera flera förbättringsåtgärder i syfte att identifiera möjliga spridningsvägar och minimera spridning från konstgräsplaner:

- Vid nyanläggning av konstgräsplaner ska SvFF:s “Rekommendationer för anläggning av konstgräsplaner” följas. Fastighetskontoret följer idag SvFF:s rekommendationer gällande godkända konstgrässystem för bredd- respektive elitfotboll.
- Ta fram en plan för granulatafallshantering (förvaring, vägning och transport).
- Fastighetskontoret är anslutet till Naturvårdsverkets beställargrupp i syftet att bredda den egna kompetensen samt bidra med information om stadens planer.

Genomförda och pågående tester

Kontoret anser att det är av stor vikt att prova nya ersättningsmaterial för att hitta lösningar som främjar miljöfrågorna utan att göra avkall på funktionen för nyttjare. Under de senaste två åren har kontoret därför arbetat aktivt för att hitta alternativ till granulatfyllning och granulatfällor. Under 2017 utfördes tester med att ersätta granulat med naturmaterialet eCork på sju stycken planer. Utifrån spelaregenskaper blev resultatet negativt då statisk elektricitet uppstod. Därför har eCork under sommaren 2018 ersatts med granulat på sex av planerna. På dessa planer är nu fyllningen 25 mm granulat på en sandbädd. Kontoret provar på en annan plan även en ny typ av gräs, så kallat 4:e generationens krossgräs, bestående av 20 mm sandifyllnad och helt utan granulat. På ytterligare en plan utförs test med samma typ, men där med sandifyllnad på 20 mm i kombination av 5 mm granulat. Utvärdering av testerna sker efter ett år. Förhoppningen är att alternativen ska fungera bättre än dagens lösningar, både för miljö och nyttjare.

En inventering har också genomförts på sex stycken planer i syfte att där anlägga granulatfällor i redan befintliga miljöer. Granulatfällorna bedöms kunna fånga upp stora delar av granulatet som annars åker med i dagvattnet.

Skötsel för att undvika spridning

Under de senaste sex åren har kontoret lagt om konstgräset i mer än 70 % av sina anläggningar, i syfte att åstadkomma konstgräsplaner med bättre kvalitet och mindre miljörisiker.

Kravställning på material

Fastighetskontoret har under de senaste åren ersatt all SBR-gummi som ifyllnadsmaterial och använt byggvarubedömningen för samtliga inköp. Utöver detta följer kontoret även kemikalieinspektionens rekommendationer och tar hänsyn till miljöaspekterna vid ny- och omläggning av konstgräsplaner. Arbetet med att ställa krav på material kommer att kompletteras i samråd med idrottsförvaltningen genom att lämna en specifik kravställning till ramavtalade leverantörer samt vid upphandlingar gällande inköp av konstgräs och ifyllnadsmaterial.

Uppföljning

För att kunna få en klarare bild av situationen och bedöma vilka utvecklingsmöjligheter som finns, krävs en kartläggning av stadens befintliga så väl som nya konstgräsplaner. Kartläggningen, som genomförs tillsammans med idrottsförvaltningen, kommer att bestå av följande delmoment:

- Årlig uppföljning av inköp av konstgräs och fyllnadsmaterial.
- Säkerställa att ställda miljökrav uppfylls av leverantörer samt entreprenörer vid samtliga projekt som avser ny- och omläggning av konstgräs.
- Registrera information från leverantörer om ifyllnadsmaterial vid nyanlagda konstgräsplaner (granulattyp, djup och mängder).

Det finns även ytterligare faktorer som behöver kartläggas innan man kan identifiera mängden mikroplaster som sprids från konstgräs; de två viktigaste är kompakteringen av granulatet samt mängden granulatavfall från skötsel och städning som går till förbränning.

Kontorets synpunkter och förslag

Fastighetskontoret ser positivt på arbetet med att motverka spridning av mikroplaster och de rekommendationer som föreslås överensstämmer i stort med kontorets strategi för att bevara miljön från miljögifter. Kontoret anser dock att förslaget att undvika att anlägga fler konstgräsplaner kommer att försvåra möjligheten att besvara efterfrågan om fler fotbollsplaner, i synnerhet då det idag inte finns några alternativa material som skulle kunna ersätta funktionaliteten som konstgräs har.

Kontoret anser även att ytterligare faktorer såsom kompakteringen av fyllnadsmaterial behöver analyseras i syfte att kartlägga spridningsvägar för mikroplaster. Kontoret anser att det är av stor vikt att staden vågar prova nya ersättningsmaterial för att hitta lösningar som främjar miljöfrågorna men som inte gör avkall på funktionen för nyttjare. Kontoret vill också poängtera vikten av samverkan och samsyn bland stadens förvaltningar och bolag för att rekommendationerna ska få genomslag och utvecklingsarbetet kunna drivas framåt.

Kontoret ser med glädje att anlagda planer används i mycket stor utsträckning, både under bokningsbara tider men också för spontanidrott. Konsekvensen är dock att planernas livslängd kortas, varför nuvarande utbytesfrekvens om ett intervall på tio år bör ändras till vart sjunde år, i syfte att hindra mikroplastspridning.

Fastighetskontoret
Projekt- och upphandlingsavdelningen

Hantverkargatan 2
Box 8312
104 20 Stockholm
Växel 08-508 270 00
Fax 08-508 27 070
fastighetskontoret@stockholm.se
stockholm.se

Ekonomi

Miljö- och hälsoskyddsnämndens rekommendationer innebär inte ett absolut förbud mot användning av nämnda material. Den är inte heller statisk i sitt utförande utan kommer att uppdateras i takt med att nya rön och innovationer presenteras. För kontorets del innebär det vid nyanläggning att projektering kommer att utföras på ett sådant sätt att spridningen av granulat minskas. Vidare kommer i så stor utsträckning som möjligt ytor för vinterhantering, så som snöupplag, att tillskapas så att granulatet kan omhändertas på ett bra sätt. Dessa åtgärder medför en stor investering. Att komplettera brunnar med granulatfilter innebär också en mindre tillkommande kostnad, men ökar väsentligt om dessa även ska användas på befintliga anläggningar. Tillkommande driftkostnader för att hantera granulatfilter med tömning kommer att belasta idrottsförvaltningen.

Det är positivt att användningen av stadens konstgräsplaner är stor, men det medför att planernas livslängd kortas och utbytesfrekvensen behöver ske vart sjunde år istället för vart tionde. Även detta innebär ett ökat behov av reinvesteringsutrymme för konstgräsplaner. Kontoret ser också ett stort behov av ökade medel för utveckling av alternativa material och metoder samt för tester av nya miljövänligare material.

Vid omläggning tillkommer även kostnader både för dagvattenhantering, brunnar och granulatfilter för att minska spridningen av mikroplaster.

Sammantaget bedöms kostnaderna fördubblas i och med att livslängden kortas och åtgärder öka till följd av Miljö- och hälsoskyddsnämndens rekommendation.

Risker

De primära risker som har identifierats är att leverantörer, materialtillverkare och entreprenörer inte kan tillgodose stadens behov av nya material att utföra tester med. En annan är att regeringen skärper sina krav på att minska mikroplaster alternativt förbjuder de helt, något som skulle påverka kontorets arbete med att möjliggöra idrottsutövning på konstgräsplaner framöver.

Slut

Bilagor

1. Rekommendation för konstgräs, gummigranulat och plastgjutet gummi
2. Beskrivning av syntetiska material 180521
3. Förslag på kemikalie- och miljökrav vid anläggning av fotbollsplaner, multisportytor, idrottsarenor och lektytor som innehåller syntetiska material
4. Naturvårdsverkets vägledning
5. Rapport Kemikaliecentrum granulat
6. Kemisk analys av gummigranulat
7. Rapport Goodpoint 20160311 final
8. SBR gummi
9. Rapport inventering gummibeläggning lekplatser
10. Remiss av Rekommendationer för konstgräs gummigranulat och plastgjutet gummi

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Åsa Öttenius	2018-10-15
Helena Rönnerberg	2018-10-15